

Leo Trotskij: Stalin – Hitlers kvartermästare

Om pakten mellan Sovjetunionen och Nazityskland

(2 September 1939)

Ur Socialist Appeal, [vol. III, nr. 68](#), 11 september 1939, s 1 & 2. Här översatt från versionen på [MIA](#). Rubriken från *Writings 1939-1940*. Rubriken i *Socialist Appeal* var ”Om pakten mellan Sovjetunionen och Nazityskland”. Översättning från engelska, Göran Källqvist.

Leo Trotskij utfärdade följande uttalande till den brittiska pressen:

Under 20 år var den tyska imperialismens drivfjäder hårt fastkilad. När den började expandera blev de diplomatiska ambassadkanslierna oroliga. De långdragna och resultatlösa förhandlingarna mellan London-Paris och Moskva, som kom efter München, utgjorde det andra stadiet av deras oro. Från och med 1933 sa jag kontinuerligt i världspressen att det grundläggande målet för Stalins utrikespolitik var att uppnå en överenskommelse med Hitler. Men min röst var för ringa för att övertyga ödets herrar. Stalin iscensatte sin fars, ”kampen för demokrati”, och man satte tro till komedin, åtminstone delvis. Åtminstone fram till i förrgår upprepade **New York Times'** halvofficiella London-korrespondent, Augur, sina försäkringar att det skulle gå att nå en överenskommelse med Moskva. Smärtsamt lärorikt är det faktum att det stalinistiska parlamentet stadfäste den tysk-sovjetiska pakten på precis samma dag som Tyskland invaderade Polen!

Den allmänna orsaken till kriget är världsimperialismens oförsonliga motsättningar. Men den speciella chock som inledde de militära operationerna var undertecknandet av den tysk-sovjetiska pakten. Under de månader som föregick det, upprepade Goebbels, Foerster och de andra tyska politikerna envist att ”dagen” för avgörande aktioner snart skulle komma. Det står nu ofrånkomligt klart att den dagen var när Molotov satte sin signatur under den tysk-sovjetiska pakten. Ingen kraft kan radera detta från historiens annaler!

Det är ingalunda så att Kreml känner sig närmare de totalitära länderna än de demokratiska. Det avgör inte valet av linje i de internationella angelägenheterna. Trots all sin motvilja mot sovjetregimen försökte den konservativa parlamentarikern Chamberlain av all makt få till en allians med Stalin. Alliansen förverkligades inte på grund av att Stalin fruktar Hitler. Och det är ingen slump att han fruktar honom. Röda armén är halshuggen. Det är inte bara snack utan ett tragiskt faktum. Vorosjilov är ett påhitt. Hans auktoritet skapas på konstgjord väg med hjälp av totalitär propaganda. På sin svindlande höjdpunkt förblir han vad han alltid varit, en trångsynt lantis utan visioner, utan kultur och till och med utan talang som administratör. Hela landet vet det. I den ”utrensade” militärstaben återstår inte ett enda namn som armén har förtroende för. Kreml fruktar armén och fruktar Hitler. Stalin kräver fred – till varje pris.

Innan Hohenzollerns Tyskland föll under slagen från krigskoalitionen, utdelade det ett dödligt slag

mot den tsaristiska regimen. Dessutom hetsade de västallierade den ryska liberala borgarklassen och stödde till och med planerna på en palatsrevolution. Kremls nuvarande innehavare frågar sig oroligt: kan inte denna historiska händelse upprepa sig på något sätt? Om den sovjetiska oligarkin i Sovjetunionens militära intressen hade varit förmögen till självupppoffringar eller åtminstone minsta självförnekelse, så skulle den inte ha halshuggit och demoraliserat armén.

De dumbommar som är ”för Sovjet” anser det som självklart att Kreml hoppas störta Hitler. Men motsatsen är fallet. Det går inte att störta Hitler utan en revolution. En segerrik revolution i Tyskland skulle höja klassmedvetandet hos de breda massorna i Sovjetunionen till en mycket hög nivå, och göra det omöjligt för Moskvas tyranni att fortsätta existera. Kreml föredrar status quo, med Hitler som sin allierade.

Tjänar imperialistiska mål

Kremls professionella försvarare överraskades av pakten, och försöker nu hävda att våra tidigare prognoser tänkte sig en aggressiv militärallians mellan Moskva och Berlin, men i verkligheten slöt de ju bara en pacifistisk ”nonaggressionspakt”. Bedrövliga spetsfundigheter! Vi talade aldrig om en aggressiv militärallians i ordets direkta mening. Tvärtom utgick vi alltid från det faktum att Kremls internationella politik avgjordes av den nya aristokratins intresse av att bevara sig själv, av dess rädsla för folket, av dess oförmåga att föra ett krig. I den mån internationella sammanslutningar befriar Sovjetbyråkratin från behovet att använda de beväpnade arbetarna och böndernas styrka så har de ett värde för byråkratin. Och ändå är den tysk-ryska pakten en militärallians i ordets fulla betydelse, ty den tjänar ett aggressivt imperialistiskt krigs mål.

Under det senaste kriget förlorade Tyskland först och främst på grund av bristen på råvaror från Sovjetunionen. Det är ingen slump att undertecknandet av pakten föregicks av att man slöt ett handelsavtal. Moskva kan absolut inte tänka sig att avvisa det. I sitt tal igår inför Högsta sovjet betonade Molotov tvärtom framförallt de utomordentliga ekonomiska fördelarna av vänskapen med Hitler. Nonaggressionspakten, det vill säga en passiv hållning till tyska aggressioner, rundas således av med ett avtal om ekonomiskt samarbete i aggressionernas intresse. Pakten garanterar Hitler möjligheten att utnyttja sovjetiska råvaror på precis samma sätt som Italien under sitt angrepp på Etiopien använde rysk olja. Medan Englands och Frankrikes militära experter i Moskva studerade kartan över Baltikum med tanke på militära operationer mellan Sovjetunionen och Tyskland, så övervägde de tyska och sovjetiska experterna samtidigt vilka åtgärder de skulle vidta för att säkerställa sjövägar i Östersjön för kontinuerliga handelsförbindelser i krigstid.

Ockupationen av Polen kommer att garantera en gräns till Sovjetunionen och en fortsatt utveckling av de ekonomiska relationerna. Det är paktens huvudinnehåll. I **Mein Kampf** förkunnar Hitler att en allians mellan två stater som inte har till syfte att främja krig ”är absurd och ofruktbar”. Den tysk-sovjetiska pakten är varken absurd eller ofruktbar – det är en militärallians med en rollfördelning: Hitler genomför de militära operationerna, Stalin agerar som hans kvartermästare. Och ändå finns det folk som på allvar hävdar att målet för det nuvarande Kreml är en världsrevolution!

Lenins politik var annorlunda

Med Tjitjerin som minister för utrikes angelägenheter i Lenins regering, såg Sovjetunionens

utrikespolitik socialismens seger som sin verkliga uppgift, och försökte då och då utnyttja motsättningarna mellan stormakterna i syfte att försvara sovjetrepubliken. Med Litvinov ersattes världsrevolutionens program med målet att upprätthålla status quo med hjälp av ett system av "kollektiv säkerhet". Men när tanken på "kollektiv säkerhet" närmade sig ett delvis förverkligande skrämde Kreml av de militära förpliktelser som det förde med sig. Litvinov ersattes av Molotov, som inte känner några andra förpliktelser än att bevara den härskande kastens intressen orörda. Tjitjerins, det vill säga i grund och botten Lenins, politik förklarades för längesedan för att vara romantik. Under en period ansågs Litvinovs politik vara realism. Stalin-Molotovs politik är oförfalskad cynism.

"Sovjetunionen kan inte låta bli att delta i en enhetsfront mellan fredsälskande länder som verkligen är mot aggressioner", förkunnade Molotov i Högsta sovjet för tre månader sedan. Vilken förfärlig ironi dessa ord nu rymmer! Sovjetunionen har tagit plats i de bakre leden bland de länder som Kreml fram till igår orubbligt fördömde som angripare.

Vad Kreml får

De omedelbara fördelar som Kreml-regeringen får av alliansen med Hitler är påtagliga. Sovjetunionen håller sig utanför kriget. Hitler stryker ett fälttåg för ett "större Ukraina" från den omedelbara dagordningen. Japan förblir isolerat. I och med att faran för krig på västfronten skjuts upp, kan man på samma gång tänka sig att trycket på östfronten därmed lättar, kanske till och med att det sluts en överenskommelse med Japan. Det är dessutom mycket troligt att Hitler i utbyte mot Polen kommer att ge Moskva handlingsfrihet vad gäller de baltiska staterna som gränsar till Sovjetunionen. Men även om "fördelarna" kan vara stora, så är de i bästa fall tillfälliga, och den enda garantin för dem är Ribbentrops underskrift på en "papperslapp". Samtidigt sätter kriget frågor om liv och död på dagordningen för folk, länder, regimer, härskande klasser. Stegvis genomför Tyskland sitt program för att härska med hjälp av krig. Med hjälp av England rustade hon upp sig, trots Frankrikes motstånd. Med hjälp av Sovjetunionen vill hon inte bara förslava Polen utan också krossa de gamla kolonialimperierna. Om Tyskland med Kremels hjälp lyckas segra i det nuvarande kriget, så kommer det att utgöra en dödsfara för Sovjetunionen. Låt oss erinra om att Kominterns sekreterare Dimitrov omedelbart efter Münchenöverenskommelsen – tveklöst på Stalins order – publicerade en detaljerad kalender över Hitlers framtida erövringar. I denna kalender är ockupationen av Polen inplanerad till hösten 1939. I ordning följer sedan: Jugoslavien, Rumänien, Bulgarien, Frankrike, Belgien ... Och sedan, längst ner, ska offensiven mot Sovjetunionen inledas på hösten 1941. Dessa avslöjanden måste utan tvivel baseras på information som den sovjetiska underrättelsetjänsten har skaffat fram. Det går givetvis inte att ta denna plan bokstavligt – händelseutvecklingen gör att alla sådana beräkningar måste förändras. Men den första länken i planen – ockupationen av Polen på hösten 1939 – fullbordas nu. Det är mycket sannolikt att det korta dröjsmålet på två år mellan det planerade krossandet av Polen och offensiven mot Sovjetunionen är ungefärligen riktigt. Kreml kan inte undgå att förstå detta. Det är inte för inte som de många gånger har förkunnat: "fred är odelbar". Om Stalin trots det blir Hitlers kvartermästare, så visar det att den härskande kasten inte längre är förmögen att tänka på morgondagen. Den säger som alla dömda regimer: "efter oss syndafloden".

Förseglar domen över Komintern

Det en fåfäng uppgift att redan idag försöka förutsäga krigets utveckling och ödet för dess olika deltagare, inklusive de som fortfarande hyser den illusoriska förhoppningen att hålla sig utanför katastrofen. Ingen människa kan fullständigt överblicka denna enorma scen och detta kaos av oändligt komplicerade materiella och moraliska krafter. Bara kriget själv kommer att avgöra krigets öde. En av de största skillnaderna mellan det nuvarande kriget och det senaste är radion. Det är först nu som jag tydligt inser det, när jag här i Coyoacan, en förstad till den mexikanska huvudstaden, kan lyssna på tal i riksdagen i Berlin och på nyhetssändningar från London, Paris och New York City. Tack vare radion kommer folket att mycket mindre än under det senaste kriget vara beroende av totalitära nyheter från sin egen regering, och de kommer mycket snabbare att smittas av stämningarna bland folk i andra länder. På detta område har Kreml redan lidit ett stort nederlag. Komintern är Kremls viktigaste redskap för att påverka den allmänna opinionen i andra länder, men är i själva verket den tysk-sovjetiska paktens första offer. Polens öde är ännu inte avgjort. Men Komintern är redan ett lik. Det överges på ena sidan av patrioterna och på den andra av internationalisterna. Imorgon kommer vi i radion utan tvekan att få höra hur gårdagens kommunistledare, i sina respektive regeringars intresse och på den civiliserade världens alla språk, inklusive ryska, avslöjar Kremls förräderi.

I de breda massornas medvetande i Sovjetunionen självt kommer Kominterns sönderfall att ge den härskande kastens auktoritet ett obotligt slag. På så sätt kommer den cyniska politik som var tänkt att stärka den stalinistiska oligarkins ställning, i själva verket att påskynda timmen för dess fall.

Kriget kommer att kullkasta många saker och många personer. Knep, bedrägerier, komplotter och förräderier kommer att vara förgäves för att undkomma den hårda domen. Men man skulle helt missförstå min artikel om den leder till slutsatsen att allt det nya som oktoberrevolutionen har fört in i mänsklighetens liv kommer att kastas åt sidan. Jag är djup övertygad om motsatsen. Befriad från byråkratins outhärdliga fjättrar kommer den nya sortens ekonomi inte bara att motstå denna eldprövning, utan också utgöra basen för en ny kultur, som förhoppningsvis för alltid kommer att göra slut på krig.

Coyoacan, 2 september 1939, *Leo Trotskij*